

Izveštaj je dio projekta
**„Veća transparentnost
i odgovornost vlasti“**
koji sprovode

Sigurna ženska kuća

STEČAJCI
U CRNOJ GORI

Udruga
Mladih CG

Uz podršku

NVO BREZNICA - PLJEVLJA

ZAGAĐENJE U OPŠTINI PLJEVLJA

-Izveštaj o kvalitetu vazduha u Opštini
Pljevlja 2009. - 2012.-

Decembar 2013.

Izveštaj je sačinjen uz podršku Evropske Unije kroz projekat "Veća transparentnost i odgovornost vlasti", koji sprovodi MANS sa pet projektnih partnera. Za sadržaj ovog izveštaja odgovorna je NVO Breznica, a iznijeti stavovi i mišljenja ne mogu se smatrati stavovima Evropske Unije.

SADRŽAJ

1.	UVOD	3
2.	OPŠTE KARAKTERISTIKE OPŠTINE PLJEVLJA	4
3.	IZVORI ZAGAĐENJA VAZDUHA U OPŠTINI PLJEVLJA	6
4.	PODACI O ZAGAĐENJU VAZDUHA	8
4.1.	PM ₁₀ ČESTICE	9
4.2.	SUMPOR(IV)OKSID (SO ₂)	10
4.3.	UGLJENMONOKSID (CO)	11
4.4.	AZOTNI OKSIDI	11
5.	TRANSPARENTNOST INSTITUCIJA	13
6.	ZAKLJUČCI I PREPORUKE	14
	Aneks 1 : Odgovori institucija na zahtjeve za slobodan pristup informacijama	15

UVOD

Ovaj izvještaj je dio projekta koji sprovodi šest nevladinih organizacija: Mreža za afirmaciju nevladinog sektora, Sigurna ženska kuća, Mogul, Stečajci u Crnoj Gori, Breznica i Udruga mladih Crne Gore.

U okviru tog projekta, NVO Breznica prati primjenu Zakona o slobodnom pristupu informacijama od strane državnih institucija nadležnih za zaštitu životne sredine i to kada je u pitanju pristup podacima o zagađenju Pljevalja.

Izvještaj sadrži informacije o opštim karakteristikama Opštine Pljevlja geografskim i klimatskim, ključne izvore zagađenja kao i informacije o zagaćenju vazduha. Na kraju su dati podaci o transparentnosti institucija nadležnih za zaštitu životne sredine i zdravlja ljudi i zaključci i preporuke.

Dio podataka za izradu ovog izvještaja prikupljen je na osnovu informacija dobijenih od osam državnih institucija, dostavljenih po zahtjevima podnijetim u skladu sa Zakonom o slobodnom pristupu informacijama. Ostale informacije prikupljene su iz zvaničnih dokumenata o stanju životne sredine koji su objavljeni na sajtu Agencije za zaštitu životne sredine i Ministarstva održivog razvoja, kao i iz medija i ostalih izvora sa interneta.

2. OPŠTE KARAKTERISTIKE OPŠTINE PLJEVLJA

Opština Pljevlja se nalazi na krajnjem sjeveru Crne Gore, na **tromeđi** sa Srbijom i Bosnom i Hercegovinom. Pljevaljska opština obuhvata površinu od 1.346 kilometara kvadratnih i **treća je po veličini u Crnoj Gori**.

U pljevaljskoj kotlini koja je široka šest i dugačka devet kilometara, u dolini rijeke Čehotina, nalazi se grad Pljevlja okružen planinskim padinama.

Na ulazu u grad, **u kotlini, smješteni su i veliki zagađivači, Termoelektrana i otvoreni kop Rudnika uglja**. Istovremeno, to su i najveći poslodavci u opštini koja se bori sa visokom stopom nezaposlenosti od 22,8%¹.

Fotografija 1: Pljevlja u magli

Pljevaljska opština je jedna od najbogatijih u državi po **prirodnim bogatstvima**, rudama, šumama i mineralima. Na teritoriji ove opštine nalaze se najveća nalazišta olova, uglja, cinka, bakra, mermera, žive itd. Veliki dio teritorije ove opštine pokrivaju poljoprivredne površine, skoro 70 hiljada kvadratnih metara².

Primijetan je **veliki odliv stanovništva** iz ove opštine. Prema popisu, u 2011. godini u Pljevljima je živjelo 30.786 stanovnika, a prije 40 godina tu opštinu je naseljavalo 50% više ili 46.667 stanovnika³. Pljevlja su na prvom mjestu u Crnoj Gori sa negativnim priraštajem od minus 22%⁴.

¹ <http://pvportal.me/2012/10/stopa-nezaposlenosti-u-pljevljima-2280/>

² Podaci preuzeti sa zvaničnog sajta Opštine Pljevlja

³ Podaci preuzeti sa sajta Zavoda za statistiku Crne Gore i „Plana kvaliteta vazduha za Opštinu Pljevlja“ [http://www.monstat.org/userfiles/file/popis2011/saopstenje/saopstenje\(1\).pdf](http://www.monstat.org/userfiles/file/popis2011/saopstenje/saopstenje(1).pdf)

⁴ <http://www.vijesti.me/vijesti/u-pljevljima-sve-manje-stanovnika-grad-koji-umire-clanak-121177>

Kako se opština nalazi u dolini, i kako je opasana brdima i planinama protok vazduha je slab, što uslovljava tiho vrijeme bez vjetrova. U Pljevljima je magla i do 200 dana godišnje.

Prema podacima iz „Plana kvaliteta vazduha za Opštinu Pljevlja“, koji je izradilo Ministarstvo održivog razvoja zajedno sa Agencijom za zaštitu životne sredine i Opštinom Pljevlja u februaru 2013. godine, uočen je trend rasta broja maglovitih dana od 1974. godine, kada je počela izgradnja i otvaranje industrijskih objekata u Pljevljima⁵.

Sve ove karakteristike, kako klimatske tako i geografske zajedno sa ostalim izvorima zagađenja, koji su prisutni u ovoj opštini, loše utiču na kvalitet vazduha u pljevaljskoj opštini.

---

⁵ Podaci preuzeti iz „Plana kvaliteta vazduha za Opštinu Pljevlja“

3. IZVORI ZAGAĐENJA U OPŠTINI PLJEVLJA

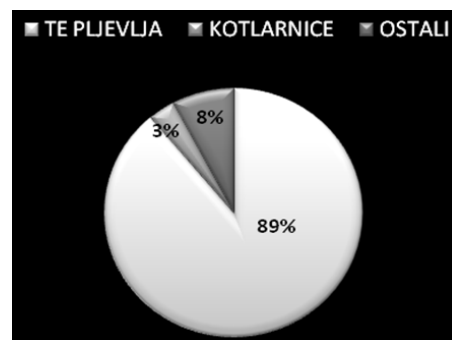
Iz izvještaja o stanju zaštite životne sredine od 2009. do 2012. godine koje je sačinila Agencija za zaštitu životne sredine, Pljevlja su prepoznata kao grad sa najvećim procentom zagađenja, kako vazduha tako i vode i zemljišta⁶.

Kao primjer navodi se podatak iz izvještaja Agencije od 2011. godine koji ukazuje da su u Pljevljima evidentirana 193 **prekoračenja dnevnih graničnih vrijednosti praškastih materija** radijusa manjeg od 10 μ m (PM₁₀). **U 2012. godini broj prekoračenja iznosio je 217⁷**. Prema Uredbi o utvrđivanju vrsta zagađujućih materija, graničnih vrijednosti i drugih standarda kvaliteta vazduha gornje granične vrijednosti ne smiju se prekoračiti više od 35 puta u toku jedne kalendarske godine⁸.

Dva najveća zagađivača Pljevalja su Rudnik uglja A.D. „Pljevlja“ sa deponijom Jagnjilo, koji je počeo sa radom pedesetih godina prošlog vijeka, i Termoelektrana sa deponijom pepela i šljake Maljevac, čiji osnovni resurs je ugalj, koja je puštena u rad u početkom osamdesetih⁹. Partnerska organizacija MANS uputila je zahtjeve za pristup informacijama Ministarstvu održivog razvoja i turizma i Opštini Pljevlja, Sekretarijat za uređenje prostora kojima je tražena kopija upotrebne dozvole za prvi blok TE Pljevlja. Ministarstvo, kao institucija nadležna za izdavanje upotrebni dozvola za ovakve objekte, je odgovorilo da nije u posjedu tražene informacije¹⁰. Što ukazuje da upotrebna dozvola za TE Pljevlja ne postoji. Pljevaljski Sekretarijat za uređenje prostora se proglasio nenadležnim po ovom pitanju¹¹.

Prema podacima iz izvještaja o stanju životne sredine 2010. godine u Pljevljima se godišnje potroši skoro 1,8 miliona tona uglja.

Od toga Termoelektrana troši skoro 90%, kotlarnice za toplifikaciju nešto više od 3% i individualno zagrijavanje domaćinstava i ostali potrošači malo više od 7 %¹².

Grafik 1: Godišnja potrošnja uglja u opštini Pljevlja u 2010. godini¹³

Termoelektrana Pljevlja je u vlasništvu Elektroprivrede Crne Gore A.D. Nikšić (EPCG). Prema informacijama sa zvaničnog sajta Centralne Depozitarne Agencije EPCG je u

6 <http://www.epa.org.me/index.php/dokumenti/izvjestaji>

7 Izvještaj o stanju životne sredine za 2011. i 2012. godinu - Agencija za zaštitu životne sredine <http://www.epa.org.me/images/izvjestaji/izvjestaj%20o%20radu%20agencije%202011.pdf>

8 Uredba o utvrđivanju vrsta zagađujućih materija, graničnih vrijednosti i drugih standarda kvaliteta vazduha usvojena ("Sl. list CG", br. 25/2012)

9 Podaci preuzeti iz dokumenta pod nazivom „Informacije o projektu TE - II“ sa zvaničnog sajta Vlade Crne Gore

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&ved=0CCKQFJAA&url=http%3A%2F%2Fwww.gov.me%2FResourceManager%2FFileDownload.aspx%3Frid%3D137825%26rType%3D2&ei=1cWyUsPkJP2ygO53YGwDg&usg=AFQjCNHSQYN_QEgxnK3T3kMg2e1Hp-pjFw&sig2=tAurk2lpmp2GzVxnTdNyow&bvm=bv.58187178,d.Yms

10 Odgovor dostavljen partnerskoj organizaciji MANS od Ministarstva održivog razvoja i turizma (br.55231) 04.oktobra 2013. godine.

11 Odgovor dostavljen partnerskoj organizaciji MANS od Opštine Pljevlja, Sekretarijat za uređenje prostora (br.55230) 22.novembra 2013. godine nakon što je MANS uputio žalbu Agenciji za zaštitu ličnih podataka i slobodna pristup informacijama. Sekretarijat nije donio rješenje po osnovu podnijetog zahtjeva za slobodan pristup informacijama NVO Mans od 19.09.2013 godine u zakonskom roku.

12 Izvještaj o stanju životne sredine za Opštinu Pljevalja u periodu od 2008. do 2012. godine, dostavljeno partnerskoj organizaciji MANS (br. 53669 -53673) od Opštine Pljevlja

13 Grafikon je urađen na osnovu podataka iz Izvještaj o stanju životne sredine za Opštinu Pljevalja u periodu od 2008. do 2012. godine.

većinskom vlasništvu države Crne Gore sa 55% kapitala, a italijanska firma A2A¹⁴ sa 43,7% kapitala je drugi najveći akcionar. Preostali dio akcija pripada većem broju fizičkih i pravnih lica.

Fotografija 2: TE Pljevlja

Fotografija 3: Rudnik uglja Pljevlja

Većinski vlasnik drugog velikog zagađivača, Rudnika uglja, je ista italijanska kompanija A2A sa 39,4%. Drugi najveći akcionar je država Crna Gora sa 31,1%, a treći, sa 11,6%, je Aco Đukanović, brat premijera Crne Gore Mila Đukanovića. Ostatak akcijskog kapitala je u vlasništvu fizičkih i pravnih lica¹⁵.

Kao većinski vlasnici dva najveća zagađivača, Vlada Crne Gore i italijanska kompanija A2A su dužni da sprovedu mjere zaštite životne sredine. Takođe su u obavezi i da sprovedu kontinuirana mjerenja štetnih materija koje se radom ova dva zagađivača emituju u životnu sredinu i da podatke učine dostupnim za javnost.

Pored ova dva zagađivača, u izvještaju o stanju životne sredine na teritoriji Opštine Pljevlja za period od 2008. do 2012. godine, kao izvori zagađenja se navode i postrojenja Koorporacije „Vektra Jakić“. Ova kompanija od kada je privatizovana 2006. godine više puta je prestajala sa radom. Zadnji put, samo dio pogona pušten je u rad, u oktobru 2013. godine, nakon 22 mjeseca prekida¹⁶. Na deponiji „Vektre Jakić“ nalazi se oko 200.000 m³ uglavnom samozapaljivog otpada, zbog čega je često dolazilo do požara. U sled ovih požara oslobađale su se veće količine ugljen monoksida (CO) i ugljen dioksida CO₂¹⁷. Prema podacima iz baze partnerske organizacije MANS, poznato je da je u Pljevljima krajem 2007. godine zahtijevano od komunalne policije, ekološke i sanitarne inspekcije da pojačaju kontrolu i preduzmu sve zakonom predviđene mjere protiv zagađivača, među kojima je i „Vektra Jakić“. Prema navodima iz medija „Vektra Jakić“ nije poštovala i nije sprovodila mjere iz Programa zaštite životne sredine.¹⁸

Veliki problem u pljevaljskoj opštini predstavlja i flotacijsko jalovište Gradac koje se nalazi na obali rijeke Čehotine. Gradac je jedno od najvćih odlagališta opasnog otpada u Crnoj Gori. Prostire se na površini od oko 15h sa preko 3,9 miliona tona opasnog otpada sa sadržajem teških metala (olova, cinka, arsena itd.) Ova deponija korišćena je od otvaranja bivšeg rudnika olova i cinka „Šuplja stijena“, skoro pet decenija. Vlada Crne Gore duži period najavljuje sanaciju ove deponije, ali do sada nije bilo konkretnih koraka kako bi se to i realizovalo.

Uz to, životnu sredinu zagađuju i saobraćaj, deponija smeća i nelegalna smetlišta.

¹⁴ Italijanska firma A2A je 2009. godine pobijedila na tenderu za dokapitalizaciju energetske kompanije i stekla pravo da njom upravlja.

¹⁵ Zvanični podaci sa sajta Centralne Depozitarne Agencije <http://www.cda.me/ME/Stranice/Registar-HOV.aspx>

¹⁶ <http://www.portalanalitika.me/ekonomija/vijesti/117942-ponovo-pokrenuta-proizvodnja-u-vektri-jaki#CommentForm>

¹⁷ Izvještaj o stanju životne sredine za Opštinu Pljevlja u periodu od 2008. do 2012. godine, dostavljeno partnerskoj organizaciji MANS (br. 53669 -53673) od Opštine Pljevlja.

¹⁸ Mina business, Zagađivač mora da plaća, 08.12.2007.

4. PODACI O ZAGAĐENJU VAZDUHA

Uredbom o uspostavljanju mreže mjernih mjesta za praćenje kvaliteta vazduha utvrđene su zone kvaliteta vazduha i struktura mreže mjernih mjesta za praćenje kvaliteta vazduha u Crnoj Gori¹⁹.

Prema ovoj uredbi postoje tri zone kvaliteta vazduha u Crnoj Gori i to: zona održavanja kvaliteta vazduha²⁰, sjeverna zona u kojoj je neophodno unaprjeđenje kvaliteta vazduha²¹ i južna zona u kojoj je neophodno unaprjeđenje kvaliteta vazduha²².

Pljevlja pripadaju sjevernoj zoni u kojoj je potrebno unaprijediti kvalitet vazduha, što se vidi iz fotografije broj četiri²³.

Fotografija 4: Zone kvaliteta vazduha u Crnoj Gori

Mjerenja vazduha po evropskim standardima, kako se navodi u Planu kvaliteta vazduha za Opštinu Pljevlja, počela su od 2009. godine.

Zagađujuće materije koje najviše opterećuju vazduh u Pljevljima su PM₁₀ čestice odnosno praškaste materije prečnika manjeg od 10 µm, sumpor(IV)oksid (SO₂), ugljenik (II) oksida poznatiji kao ugljenmonoksid (CO), azot(II)oksida (NO), azotni oksidi (NO_x) i mnoge druge.

U nastavku teksta su date detaljnije informacije iz Izvještaj o stanju životne sredine za Opštinu Pljevlja u periodu od 2008. do 2012. godine. Ovaj izvještaj je dobila partnerska organizacija MANS putem primjene Zakona o slobodnom pristupu informacijama u julu 2013.godine²⁴. Ostale informacije preuzete su iz godišnjih izvještaja o stanju životne sredine za četiri godine (2009. - 2012.) koje je izradila Agencija za zaštitu životne sredine i objavila na svom sajtu. U ovom izvještaju korišćene su i informacije iz „Plana kvaliteta vazduha za Opštinu Pljevlja“ koji Ministarstvo održivog razvoja i turizma usvojilo 2013. godine. Ostale informacije preuzete su iz medija i ostalih izvora dostupnih na internetu.

19 "Službeni listu CG", br. 44/2010 I 13/2011.

20 Andrijevica, Budva, Danilovgrad, Herceg Novi, Kolašin, Kotor, Mojkovac, Plav, Plužine, Rožaje, Šavnik, Tivat, Ulcinj i Žabljak.

21 Berane, Bijelo Polje i Pljevlja

22 Bar, Cetinje, Nikšići Podgorica

23 Fotografija broj tri preuzeta je iz "Plana kvaliteta vazduha za Opštinu Pljevlja"

24 Izvještaj o stanju životne sredine za Opštinu Pljevlja u periodu od 2008. do 2012. godine, dostavljeno partnerskoj organizaciji MANS (br. 53669 -53673) od Opštine Pljevlja, primjenom Zakona o slobodnom pristupu informacijama.

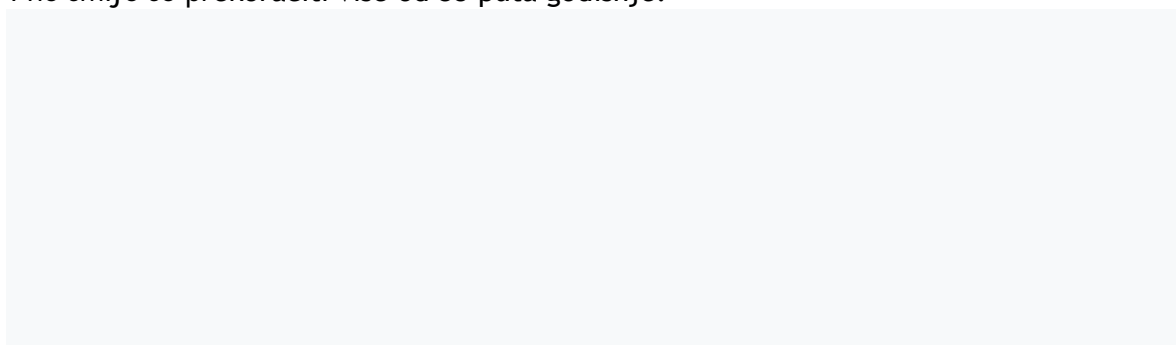

4.1. PM₁₀ ČESTICE

PM₁₀ čestice (eng. particulate matter - PM) spadaju u grupu **najopasnijih zagađujućih materija**. One se sastoje od veoma malih čestica u tečnom ili čvrstom agregatnom stanju. Zbog svog malog prečnika, koji je manji od 1/7 debljine ljudske dlake, prilikom **udisanja mogu stići i do najdubljih djelova pluća**.

PM₁₀ izazivaju ili pogoršavaju astmu, bronhitise i druga oboljenja pluća, a samim tim smanjuju ukupnu otpornost organizma. PM₁₀ posebno loše utiču na djecu, trudnice, stare i bolesne. PM₁₀ umanjuju i vidljivost tokom dana, jer stvaraju efekte vidljivosti koji su tipični za izmaglicu koja se često prepoznaje kao smog²⁵.

Prema izvršenim mjerenjima na teritoriji Pljevalja u period od 2009. do 2012. godine PM₁₀ čestice su konstantno bile iznad dozvoljenih granica, koje su propisane Uredbom o utvrđivanju vrsta zagađujućih materija, graničnih vrijednosti i drugih standarda kvaliteta vazduha. Prema toj Uredbi, dozvoljena srednja dnevna vrijednost PM₁₀ čestica je 50 µg·m⁻³ i ne smije se prekoračiti više od 35 puta godišnje.

Grafik 2: Broj dana sa prekoračenim srednjim dnevnim dozvoljenim vrijednostima (2009 - 2012)

Bitno je istaći da nema podataka za prva četiri mjeseca 2009. godine jer su mjerenja započela tek u maju. Takođe prema podacima sa zvaničnog sajta Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić u 2009. i 2010. godini rađen je niz zamjena i popravki na TE²⁶. Kako su vršene popravke više mjeseci u toku ove dvije godine TE nije radila punom snagom, što se vidi po smanjenom broju dana u kojima je došlo do prekoračenja.

U tabeli ispod su dati podaci o PM₁₀ česticama po godinama. Tabela sadrži podatke o broju dana (BDP) sa prekoračenim srednjim dnevnim dozvoljenim vrijednostima i broj dana u kojima su vršena mjerenja (BDM).

GODINA	2009	2010	2011	2012
BDP	89	64	193	217
BDM	184	358	334	338

Tabela 1: pregled stanja PM₁₀ čestica po godinama

²⁵ Informacije preuzete sa zvaničnog sajta Hemijskog fakulteta u Beogradu <http://www.chem.bg.ac.rs/~grzetic/predavanja/Osnovi%20hemije%20atmosfere%20i%20zagadjivaci%20vazduha/SUSPENDOVANE%20I%20RESPIRABILNE%20CESTICE%20U%20URBANIM%20SREDINAMA.pdf>

²⁶ Zamjena elektrofilterskog postrojenja, zamjena sistema kontole i upravljanja, zamjena razvoda 6 i 0.4 kV sopstvene potrošnje, i zamjena sistema pobude generatora sa ugradnjom generatorskih prekidača http://www.epcg.co.me/01_04_02_03.html

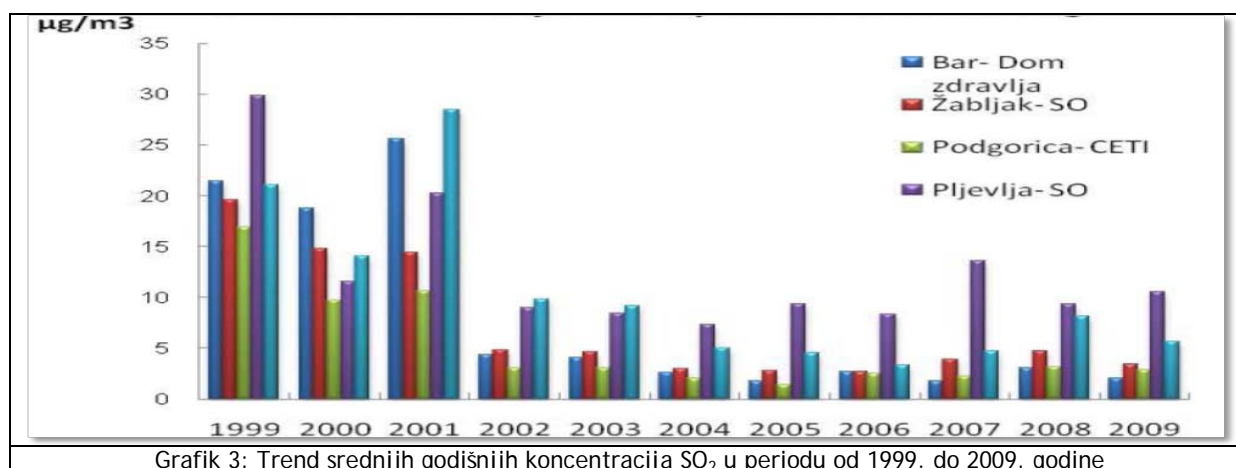
4.2. SUMPOR(IV)OKSID (SO₂)

Sumpor(IV)oksid (SO₂) je otrovan nezapaljiv gas, bez boje, karakterističnog i oštrog mirisa. Veoma štetano utiče na organizam čovjeka, naročito na disajni sistem. Izaziva kašalj, bronhitis, slabost, a u većim koncentracijama je **toksičan**.

Sumporni dioksid, rastvarajući se u vazduhu izaziva kisele kiše²⁷, te tako agresivno djeluje na živu i mrtvu prirodu. SO₂ direktno utiče i na biljni svijet, može izazvati različite biohemijske i fiziološke promjene na biljnom tkivu uključujući smanjenje fotosinteze, razgrađivanje hlorofila itd²⁸. Zbog svoje štetnosti, koncentracija SO₂ se uzima kao referentni parametar za procjenu zagađenosti vazduha.

Najveći izvor SO₂ u pljevaljskoj opštini je TE „Pljevlja“ zbog sagorijevanja velikih količina fosilnih goriva (uglja i mazuta). Kao drugi izvor emitovanja SO₂ prepoznate su kotlarnice i individualna ložišta.

Prema podacima iz izvještaja o stanju životne sredine od 2009. godine koji je sačinila Agencija se jasno vidi da Pljevlja imaju najveću koncentraciju SO₂. Podaci pokazuju da nakon 2001. godine dolazi do pada koncentracije SO₂, ali je primijetan rast 2007. godine, kako prikazuje grafiku tri²⁹.

Grafik 3: Trend srednjih godišnjih koncentracija SO₂ u periodu od 1999. do 2009. godine

Prema zvaničnim podacima, u 2010. godini, sve izmjerene dnevne srednje vrijednosti SO₂, posmatrane u odnosu na granične vrijednosti za zaštitu zdravlja ljudi, bile su **ispod propisane granične vrijednosti**.

Za 2011. postoje samo generalni podaci, za teritoriju Crne Gore iz kojih se saznaje da je koncentracija SO₂ bila **povećana** samo u Pljevljima i Podgorici. Ne postoji informacija koliko puta je bila veća koncentracija od dozvoljenog, niti koliko puta u toku godine³⁰.

Ni za 2012. godinu ne postoje podaci o koncentraciji SO₂ za centar Pljevlja koji je najgušće naseljen. Agencija je dala podatke sa mjerne stanice Gradina na kojoj se prati pozadinsko zagađenje u prigradskom području. Koncentracija SO₂ na ovom mjernom mjestu je **povećana** u odnosu na druge zone u kojima je vršeno mjerenje, ali i dalje **ispod propisanih graničnih vrijednosti**.

27 Sumporna kiselina ima izrazito negativno djelovanje naročito na zelene biljke jer remeti proces fotosinteze, otapa hranjive materije koje su im potrebne za izgradnju ćelija i oštećuje korenje biljaka.

28 <http://www.infoteh.rs.ba/rad/2012/ELS/ELS-5.pdf>

29 Grafik preuzet iz izvještaj o stanju životne sredine iz 2009. godine koji je sačinila Agencija za zaštitu životne sredine.

30 Izvještaj o stanju životne sredine iz 2011. godine koji je sačinila Agencija za zaštitu životne sredine

4.3. UGLJENMONOKSID (CO)

Ugljenmonoksid (CO) je veoma otrovan gas bez boje i mirisa. Nije ga moguće prepoznati ni na koji način, osim posebnim uređajima za detekciju CO. Poznato je da je CO jedan od neizostavnih elemenata bilo kojeg dimnog gasa iz kotlarnica i ostalih zagađivača.

Jak je krvni otrov, jer se hemoglobin brzo vezuje za CO, mnogo brže nego za kiseonik. Na taj način se kiseoniku otežava kretanje kroz organizam, što može da izazove teškoće pri disanju, oslabljeno čulo vida, glavobolje, pad koncentracije, gubitka svijesti. Veće količine CO mogu izazvatitrajna oštećenja mozga i smrt.

Na području Pljevalja prilikom sagorijevanja uglja, mazuta i od izduvnih gasova motornih vozila godišnje u atmosferu se emituje 8.230 tona CO. Podataka o mjerenjima CO gotovo da nema.

Za 2009. godinu poznato je samo da su vršena sedmodnevna mjerenja aerozagađenja pored prometne raskrsnice za CO, ali nisu poznati rezultati tih mjerenja. Ni za ostale godine nema preciznih podataka o koncentracijama CO u Pljevljima. U godišnjem izvještaju Agencije za 2012. godinu se navodi samo da su sve maksimalne osmočasovne srednje vrijednosti CO, na svim mjernim mjestima u toku 2012. godine bile ispod propisanih graničnih vrijednosti.

Jedine poznate informacije o koncentraciji CO su iz 2008.godine i odnos se na emisijska mjerenja štetnih i opasnih materija u dimnom gasu iz kotlarnica u gradu čija je snaga veća od 0,5 MW. Mjerenje je izvršeno na devet lokacija u gradu, na osam je bio **povećan nivo CO**.

Na lokaciji kod Srednje stručne škole koncentracija CO iznosila je preko 1600 mg/m³ a dozvoljena granična vrijednost prema vrijednostima koje su tada važile bila je 500 mg/m³.

Međutim u svim zvaničnim izvještajima institucija o zaštiti životn sredine u dijelu koji se odnosi na kvalitet vazduha, tvrdi se da koncentracije CO ne prelaze granične vrijednosti.

4.4. AZOTNI OKSID (NO₂)

U vazduhu su zastupljena zagađujuća azotna jedinjenja poznata kao azotni oksidi (NO_x). Azot-dioksid (NO₂) je crvenosmeđi zagušljiv gas karakterističnog mirisa. Najveći emiteri azotnih oksida su termoelektrane i motorna vozila koja koriste tečna goriva, zatim postrojenje u industriji koja sagorijevaju fosilna goriva itd. S obzirom na uticaj na životnu sredinu i zdravlje najznačajnija azotni oksidi su NO azotmonoksid, NO₂ azotdioksid, N₂O azotsuboksid. NO₂ je najotrovniji od njih³¹.

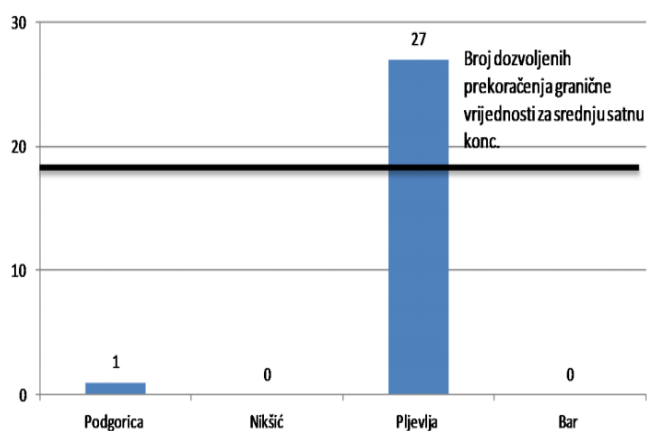
Azot dioksid se kao i CO vezuje za hemoglobin i onemogućava osnovnu funkciju hemoglobina, preneošenje kiseonika³². Azotna jedinjenja se ubrajaju u grupu vodećih karcinogena pluća, želuca i mokraćne bešike, izazivaju povećanu frekvenciju respiratornih oboljenja i imaju mutogeno dejstvo³³.

31 <http://www.rgf.bg.ac.rs/predmet/RO/VII%20semestar/Sagorevanje/Predavanja/11okside%20azota.pdf>

32 http://www.ishrana-buducnosti.com/index.php?option=com_content&view=article&id=110:zagagaujui-polutanti-i-njihov-uticaj-na-zdravlje-ljudi&catid=5:aktuelno&Itemid=2

33 Izvještaj o stanju životne sredine za Opštinu Pljevalja u periodu od 2008. do 2012. godine, dostavila Opština Pljevalja - naši brojevi 53669 -53673.

Za 2009. godinu za Opštinu Pljevlja poznat je podatak da je granična jednočasovna vrijednost NO₂ koja iznosi 200 µg/m³ jednom prekoračena na mjernom mjestu Pljevlja, Centar. Dalje se tvrdi da nije bilo prekoračenja dozvoljene srednje godišnje vrijednosti od 40 µg/m³.

Grafikon 4: Koncentracija NO₂ u vazduhu-Pljevlja

Za 2010. godinu postoji nešto više podataka o NO₂. Iz grafikona broj tri³⁴ može se vidjeti da je bilo prekoračenja srednje jednočasovne vrijednosti i to 27 puta u toku godine. Dozvoljeno je prekoračenje 18 puta u toku kalendarske godine. Srednja godišnja vrijednost NO₂ je bila ispod propisane granične vrijednosti.

Za 2011. godinu nema podataka o mjerenjima koncentracije NO₂, samo se navodi da je njegova koncentracija u vazduhu bila u okviru propisanih vrijednosti.

Prema zvaničnim podacima, u 2012. godini jednočasovne srednje koncentracije NO₂ bile su ispod propisanih graničnih vrijednosti od 200µg/m³. Srednja godišnja koncentracija NO₂ je takođe bila ispod propisane granične vrijednosti od 40µg/m³, i iznosila je 29,71µg/m³.

34 Grafikon preuzet iz Nacionalne strategije upravljanja kvalitetom vazduha sa Akcionim planom za period 2013-2016.godine http://www.google.me/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCUQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.gov.me%2FResourceManager%2FFileDownload.aspx%3Frid%3D122131%26rType%3D2&ei=Fsi2Uv_nG8qWYAPy8IDoDg&usg=AFQjCNFQe_3-knQxO-kvhgs_uGM167VE8g&sig2=ckRMMStozUtK3M7FKHCIXA&bvm=bv.58187178,d.Yms

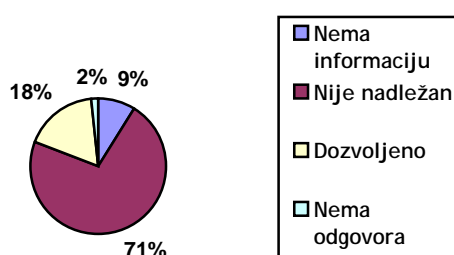
5. TRANSPARENTNOST INSTITUCIJA

U prethodnih šest mjeseci podnijeta su 57 zahtjeva za slobodan pristup informacijama³⁵ na adrese osam institucija koje smo prepoznali kao nadležne u zaštiti životne sredine i zdravlja stanovništva opštine Pljevlja.

Pomenuti zahtjevi upućeni su Ministarstvu održivog razvoja i turizma, Agenciji za zaštitu životne sredine, Upravi za inspekcijske poslove (Ekološka inspekcija i rudarska inspekcija), Institutu za javno zdravlje, Opštini Pljevlja, Domu zdravlja Pljevlja i Domu zdravlja u Herceg Novom.

Naša iskustvo u pristupu informacijama je pokazalo da su podaci o stanju životne sredine, zagađenju i uticaju zagađenja na zdravlje građana Pljevalja u većini slučajeva nedostupni javnosti.

Od 57 zahtjeva, koji su poslani na adrese osam institucija, na 71% zahtjeva institucije su se proglasile nenadležnim³⁶. Za 9% zahtjeva nisu imali informacija, dok su informacije dostavljene u 18% slučajeva.

Grafik 5: odnos dostavljenih odgovora

Kako bi se stvorila realnija slika o stanju životne sredine u pljevaljskoj opštini nadležnim institucijama su tražene informacije koje se odnose na stanje životne sredine, analize vode, zemlje i vazduha. Od nadležnih institucija su tražene informacije o uplatama naknada zbog zagađenja životne sredine nekih od zagađivača, kao i kopije izvještaja o ulaganjima u zaštitu životne sredine. **U većini slučajeva institucije ili nisu imale informacije ili su se proglasile nenadležnim.** Ovo se naročito odnosi na Agenciju za zaštitu životne sredine i Ministarstvo održivog razvoja i turizma.

Ovakvo postupanje institucija po našim zahtjevima je direktno kršenje Arhuske konvencije, koju je Crna Gora potpisala 2006. godine. Glavno načelo ove konvencije je dostupnost informacija koje se odnose na zaštitu životne sredine javnosti. Ova konvencija ima tri stuba i prvi stub se odnosi na dostupnost i širenje informacija koje se odnose na životnu sredinu.

Po ovoj konvenciji, kada državna institucija nije u posjedu tražene informacije, to je ne oslobađa obaveze u odnosu na podnosioca zahtjeva. Državna institucija je dužna da u najkraćem roku obavijesti podnosioca koji organ posjeduje traženu informaciju ili da prosljedi zahtjev nadležnom organu i o tome obavijesti podnosioca zahtjeva.

Na kraju Breznica je i od zdravstvenih ustanova tražila su podatke o broju oboljelih od karcinoma pluća, zatim o broju djece rođene prije vremena i broju djece rođene sa anomalijama u opštini Pljevlja. I u ovom slučaju su se institucije proglasile nenadležnim. Zahtjevi su upućeni i Institutu za javno zdravlje, koji se za svih sedam zahtjeva koja su mu upućena, za svaki proglasio nenadležnim.

³⁵ Inicijalni zahtjevi podnijeti su 18. jula 2013. godine.

³⁶ U Aneksu 1 se nalaze detaljniji podaci o institucijama kojima su tražene informacije.

6. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Prema podacima koji su dostupni javnosti teško je ocijeniti pravi stepen zagađenja vazduha u Opštini Pljevlja. **Podaci su nepotpuni i često se ne mogu pratiti kroz vrijeme**, jer nisu uporedivi (npr. jedne godine uzima se srednja dnevna, jedne srednja godišnja vrijednost).

Institucije koje su nadležne za zaštitu životne sredine ni same ne raspolažu svim podacima o zagađenosti vazduha u Pljevljima, što za posledicu ima da stanovnici ove opštine mogu samo da pretpostavljaju koliko je zatrovan vazduh koji udišu.

Prema zvaničnim podacima, mjerne stanice su često u kvaru ili zbog tehničkih nedostataka oprema stoji i ne koristi se na adekvatan način. Mjerna oprema koja je postavljena na mjernom mjestu Gradina sredinom 2012. godine, donacija Međunarodne agencije za atomsku energiju iz Beča (IAEA), zbog problema sa internet vezama, još uvijek nije uspostavljen stabilan protok podataka sa te lokacije.

Uopšte **nije moguće dobiti zvanične podatke od Doma zdravlja i Instituta za javno zdravlje** o učestalosti pojave malignih tumora, posebno maligniteta pluća i drugih bolesti sistema za disanje za Opštinu Pljevlja.

U Izvještaju o stanju životne sredine za Opštinu Pljevlja za period od 2008. do 2012. godine navedeno da je **broj oboljelih od malignih bolesti u stalnom porastu**. Primijetan je veliki **rast učestalosti bolesti respiratornih organa**, pa je za tri godine broj oboljelih porastao dva i po puta³⁷.

Zabilježen je i porast oboljenja respiratornih organa kod djece, a sve je više **prevremeno rođene djece**. U samom izvještaju o stanju životne sredine za Opštinu Pljevlja se navodi da su zbog nemogućnosti dobijanja zvaničnih podataka od Doma zdravlja i Instituta za javno zdravlje korišćeni podaci iz sredstava javnog informisanja. Izvori nisu navedeni, tako da nije poznato odakle ove informacije.

Sve ovo negativno utiče na sam kvalitet života u Opštini Pljevlja, pa podaci o velikom odlivu stanovništva iz ove opštine niu iznenađujući.

Imajući u vidu probleme sa pristupom informacijama o zagađenju Pljevalja, NVO Breznica preporučuje:

1. Da Agencija za zaštitu životne sredine objavi detaljne podatke o svim pojedinačnim mjerenjima vršenim u opštini Pljevlja u poslednjih pet godina od strane svih nadležnih institucija;
2. Da Agencija za zaštitu životne sredine vrši redovna mjerenja zagađenja vazduha u Pljevljima, uključujući i najgušće naseljenu gradsku zonu i kvartalno proaktivno informiše javnost;
3. Da Ministarstvo zdravlja i Institut za javno zdravlje objave sve statističke podatke o malignim i oboljenjima respiratornog sistema, posebno za odrasle i za djecu;
4. Da Ministarstvo održivi razvoj i turizam i Agencija za zaštitu životne sredine definišu posebne mjere zaštite kako bi se smanjio nivo MP₁₀ čestica u vazduhu pljevljske opštine;
5. Da Vlada, uz puno učešće građana, utvrdi dinamiku usklađivanja rada TE Pljevlja i Rudnika uglja sa EU standardima u oblasti životne sredine

---

³⁷ Sa 3.375 lica u 2008. godini, na 8.563 u 2011. godini. Izvještaj o stanju životne sredine za Opštinu Pljevalja u periodu od 2008. do 2012. godine, dostavila Opština Pljevlja MANS-u broj 53669 -53673.

Aneks 1

U tabeli, koja slijedi, se nalaze detaljniji podaci o institucijama kojima su podnijeti zahtjevi za slobodan pristup informacijama kao i njihovi odgovori na zahtjeve koji su im upućeni.

PODNIJET	INSTITUCIJA	TEKST ZAHJEVA	DATUM ODGOVORA	ODGOVOR INSTITUCIJE
18. 07.2013	Agencija za zaštitu životne sredine	Izveštaja o ulaganjima u zaštitu životne sredine i zaštite na radu privatizovanih zagađivača koje je dostavio Rudnik „Šuplja stijena“.	05. 08. 2013	Nema informacije
18. 07.2013	Agencija za zaštitu životne sredine	Svih akata koji sadrže informacije o uplaćenim naknadama zbog zagađenja životne sredine od strane "Gradir Montenegro" d.o.o. Nikšić u 2008., 2009., 2010., 2011., 2012. i 2013. godini.	05. 08. 2013	Nema informacije
18. 07.2013	Agencija za zaštitu životne sredine	Kopije dokumenata u kome se nalaze informacije o stanju životne sredine u okolini Rudnika „Šuplja stijena“.	05. 08. 2013	Nema informacije
18. 07.2013	Agencija za zaštitu životne sredine	Akta koji sadrži podatke o stepenu zagađenja životne sredine od strane Rudnika „Šuplja stijena“.	05. 08. 2013	Nije nadležan
18. 07.2013	Agencija za zaštitu životne sredine	Kopije svih fizičko hemijskih analiza vode, vazduha i zemljišta u okolini Rudnika „Šuplja stijena“.	09.09.2013	Dozvoljen
18. 07.2013	Agencija za zaštitu životne sredine	svih akata koja sadrže informacije o izvršenim uplatama od strane "Gradir Montenegro" d.o.o. Nikšić, a na ime koncesione naknade za eksploataciju ruda na lokalitetima Šuplja Stijena, Đurđeve vode, Paljevine i Ribnik.	05. 08. 2013	Nije nadležan
18. 07.2013	Agencija za zaštitu životne sredine	svih akata koje sadrže informacije o klasifikaciji i kategorizaciji voda u okolini Rudnika „Šuplja stijena“.	05.08.2013	Nije nadležan
27.10.2013	Agencija za zaštitu životne sredine	Kopije dokumenata u kome se nalaze informacije o stanju životne sredine u Opštini Herceg Novi.	07.11.2013	Obavještenje da su primili zahtjev
27.10.2013	Agencija za zaštitu životne sredine	kopije svih fizičko hemijskih analiza vode, vazduha i zemljišta u Opštini Herceg Novi.	15.11.2013	Dozvoljen
27.10.2013	Agencija za zaštitu životne sredine	svih akata koje sadrže informacije o klasifikaciji i kategorizaciji voda u Opštini Herceg Novi.	15.11.2013	Dozvoljen
18. 07.2013	Dom zdravlja Herceg Novi	kopije svih akata koji sadrže informacije o broju preminulih građana od kancera pluća u Opštini Herceg Novi od početka 2006. godine do kraja 2012. godine.	03.09.2013	Nije nadležan

18. 07.2013	Dom zdravlja Herceg Novi	kopije svih akata koji sadrže informacije o broju mrtvorodene djece u Opštini Herceg Novi od početka 2006. godine do kraja 2012. godine.	03.09.2013	Nije nadležan
18. 07.2013	Dom zdravlja Herceg Novi	kopije svih akata koji sadrže informacije o broju djece rođene sa urođenim anomalijama u Opštini Herceg Novi.	03.09.2013	Nije nadležan
18. 07.2013	Dom zdravlja Pljevlja	kopije svih akata koji sadrže informacije o broju preminulih građana od kancera pluća u Opštini Pljevlja od početka 2006. godine do kraja 2012. godine.	25.07.2013	Dostavili info. izvjestaje o zaraznim bolestima
18. 07.2013	Dom zdravlja Pljevlja	kopije svih akata koji sadrže informacije o broju mrtvorodene djece u Opštini Pljevlja od početka 2006. godine do kraja 2012. godine.	25.07.2013	Nema informaciju
18. 07.2013	Dom zdravlja Pljevlja	kopije svih akata koji sadrže informacije o broju djece rođene sa urođenim anomalijama u Opštini Pljevlja.	25.07.2013	Nema informaciju
18. 07.2013	Dom zdravlja Pljevlja	svih godišnjih izvještaja koje je sačinila Higijensko-epidemiološka služba iz Pljevalja od početka 2006. godine do kraja 2012. godine.	25.07.2013	Dostavili info. izvjestaje o zaranim bolestima
18. 07.2013	Ekološka inspekcija i rudarska inspekcija	Akta koji sadrži podatke o stepenu zagađenja životne sredine od strane Rudnika uglja Pljevlja.	05.08.2013	Nije nadležan
18. 07.2013	Ekološka inspekcija i rudarska inspekcija	Kopije dokumenata u kome se nalaze informacije o stanju životne sredine u okolini Rudnika uglja Pljevlja.	05.08.2013	Nije nadležan
18. 07.2013	Institut za javno zdravlje	kopije svih akata koji sadrže informacije o broju preminulih građana od kancera pluća u Opštini Pljevlja od početka 2006. godine do kraja 2012. godine.	05.08.2013	Nije nadležan
18. 07.2013	Institut za javno zdravlje	kopije svih akata koji sadrže informacije o broju mrtvorodene djece u Opštini Pljevlja od početka 2006. godine do kraja 2012. godine.	08. 08. 2013	Nije nadležan
18. 07.2013	Institut za javno zdravlje	kopije svih akata koji sadrže informacije o broju djece rođene sa urođenim anomalijama u Opštini Pljevlja.	05.08.2013	Nije nadležan
18. 07.2013	Institut za javno zdravlje	vih godišnjih izvještaja koje je sačinila Higijensko-epidemiološka služba iz Pljevalja od početka 2006. godine do kraja 2012. godine.	25.07.2013	Nije nadležan
18. 07.2013	Institut za javno zdravlje	kopije svih akata koji sadrže informacije o broju preminulih građana od kancera pluća u Opštini Herceg Novi od početka 2006. godine do kraja 2012. godine.	08.08.2013	Nije nadležan
18. 07.2013	Institut za javno zdravlje	kopije svih akata koji sadrže informacije o broju mrtvorodene djece u Opštini Herceg Novi od	08.08.2013	Nije nadležan

		početka 2006. godine do kraja 2012. godine.		
18. 07.2013	Institut za javno zdravlje	kopije svih akata koji sadrže informacije o broju djece rođene sa urođenim anomalijama u Opštini Herceg Novi.	08.08.2013	Nije nadležan
18/07/2013	Ministarstvo održivog razvoja i turizma	Kopije dokumenata u kome se nalaze informacije o stanju životne sredine u okolini Rudnika „Šuplja stijena“.	05.08.2013	Nije nadležan
18. 07.2013	Ministarstvo održivog razvoja i turizma	Akta koji sadrži podatke o stepenu zagađenja životne sredine od strane Rudnika „Šuplja stijena“.	05.08.2013	Nije nadležan
18. 07.2013	Ministarstvo održivog razvoja i turizma	Kopije svih fizičko hemijskih analiza vode, vazduha i zemljišta u okolini Rudnika „Šuplja stijena“.	05.08.2013	Nije nadležan
18. 07.2013	Ministarstvo održivog razvoja i turizma	Svih akata koja sadrže informacije o izvršenim uplatama od strane "Gradir Montenegro" d.o.o. Nikšić, a na ime koncesione naknade za eksploataciju ruda na lokalitetima Šuplja Stijena, Đurđeve vode, Paljevine i Ribnik.	05.08.2013	Nije nadležan
18. 07.2013	Ministarstvo održivog razvoja i turizma	svih akata koje sadrže informacije o klasifikaciji i kategorizaciji voda u okolini Rudnika „Šuplja stijena“.	05.08.2013	Nije nadležan
18. 07.2013	Ministarstvo održivog razvoja i turizma	Izveštaja o ulaganjima u zaštitu životne sredine i zaštite na radu privatizovanih zagađivača koje je dostavio Rudnik „Šuplja stijena“.	05.08.2013	Nije nadležan
18. 07.2013	Ministarstvo održivog razvoja i turizma	svih akata koji sadrže informacije o uplaćenim naknadama zbog zagađenja životne sredine od strane "Gradir Montenegro" d.o.o. Nikšić u 2008. godini, 2009.godini, 2010. godini, 2011. godini, 2012.godini i 2013. godini.	05.08.2013	Nije nadležan
18. 07.2013	Ministarstvo održivog razvoja i turizma	Izveštaja o ulaganjima u zaštitu životne sredine i zaštite na radu privatizovanih zagađivača koje je dostavio Rudnik uglja Pljevlja.	05.08.2013	Nije nadležan
18. 07.2013	Ministarstvo održivog razvoja i turizma	Akta koji sadrži podatke o stepenu zagađenja životne sredine od strane Rudnika uglja Pljevlja.	05.08.2013	Nije nadležan
18. 07.2013	Ministarstvo održivog razvoja i turizma	Svih rješenja Agencije za zaštitu životne sredine sačinjenih na osnovu inspeksijskog nadzora u oblasti životne sredine, a koja su upućena Rudniku uglja-Pljevlja.	05.08.2013	Nije nadležan
18. 07.2013	Ministarstvo održivog razvoja i turizma	Kopije dokumenata u kome se nalaze informacije o stanju životne sredine u okolini Rudnika uglja Pljevlja.	05.08.2013	Nije nadležan
18. 07.2013	Ministarstvo održivog razvoja i turizma	svih rješenja kojima se TE Pljevlja zabranjuje odlaganje pepela i šljake na deponiji Maljevac na potesu	05.08.2013	Nije nadležan

	turizma	Zbljevo u Opštini Pljevlja.		
18. 07.2013	Ministarstvo održivog razvoja i turizma	kopije svih fizičko hemijskih analiza vode, vazduha i zemljišta pored deponije Maljevac.	05.08.2013	Nije nadležan
18. 07.2013	Ministarstvo održivog razvoja i turizma	kopije svih inspekcijskih zapisnika Agencije za zaštitu životne sredine koja se odnose na TE Pljevlja.	05.08.2013	Dozvoljen
18. 07.2013	Ministarstvo održivog razvoja i turizma	svih rješenja Agencije za zaštitu životne sredine sačinjenih na osnovu inspekcijskog nadzora u oblasti životne sredine, a koja su upućena Rudniku uglja-Pljevlja.	05.08.2013	Nije nadležan
18. 07.2013	Ministarstvo održivog razvoja i turizma	kopije svih fizičko hemijskih analiza vode, vazduha i zemljišta u okolini TE Pljevlja.	05.08.2013	Nije nadležan
27.10.2013	Ministarstvo održivog razvoja i turizma	Kopije dokumenata u kome se nalaze informacije o stanju životne sredine u Opštini Herceg Novi.	07.11.2013	Nije nadležan
27.10.2013	Ministarstvo održivog razvoja i turizma	kopije svih fizičko hemijskih analiza vode, vazduha i zemljišta u Opštini Herceg Novi.	04.11.2013	Nije nadležan
27.10.2013	Ministarstvo održivog razvoja i turizma	svih akata koje sadrže informacije o klasifikaciji i kategorizaciji voda u Opštini Herceg Novi.	04.11.2013	Nije nadležan
18. 07.2013	Ministarstvo zdravlja	kopije svih akata koji sadrže informacije o broju preminulih građana od kancera pluća u Opštini Pljevlja od početka 2006. godine do kraja 2012. godine.	05.08.2013	Nije nadležan
18. 07.2013	Ministarstvo zdravlja	kopije svih akata koji sadrže informacije o broju mrtvorodne djece u Opštini Pljevlja od početka 2006. godine do kraja 2012. godine.	05.08.2013	Nije nadležan
18. 07.2013	Ministarstvo zdravlja	kopije svih akata koji sadrže informacije o broju djece rođene sa urođenim anomalijama u Opštini Pljevlja.	05.08.2013	Nije nadležan
18. 07.2013	Ministarstvo zdravlja	svih godišnjih izvještaja koje je sačinila Higijensko-epidemiološka služba iz Pljevlja od početka 2006. do kraja 2012. godine.	05.08.2013	Nije nadležan
18. 07.2013	Ministarstvo zdravlja	kopije svih akata koji sadrže informacije o broju preminulih građana od kancera pluća u Opštini Herceg Novi od početka 2006. do kraja 2012. godine.	05.08.2013	Nije nadležan
18. 07.2013	Ministarstvo zdravlja	kopije svih akata koji sadrže informacije o broju mrtvorodne djece u Opštini Herceg Novi od početka 2006. do kraja 2012. godine.	05.08.2013	Nije nadležan

18. 07.2013	Ministarstvo zdravlja	kopije svih akata koji sadrže informacije o broju djece rođene sa urođenim anomalijama u Opštini Herceg Novi.	05.08.2013	Nije nadležan
18. 07.2013	Opština Pljevlja	svih akata koji sadrže informacije o uplaćnim naknadama zbog zagađenja životne sredine od strane "Gradir Montenegro" d.o.o. Nikšić u 2008., 2009., 2010. , 2011., 2012. i 2013. godini.	05.08.2013	Nije nadležan
18. 07.2013	Uprava za insp poslove Ekološka inspekcija	Svih zapisnika o izvršenom inspekcijskom nadzoru u oblasti stanja životne sredine koji se odnose na Rudnik uglja-Pljevlja.	23.08.2013	Dozvoljen
27.10.2013	Uprava za inspekcijske poslove	Kopije dokumenata u kome se nalaze informacije o stanju životne sredine u Opštini Herceg Novi.	11.11.2013	Dozvoljen
27.10.2013	Uprava za inspekcijske poslove	kopije svih fizičko hemijskih analiza vode, vazduha i zemljišta u Opštini Herceg Novi.	11.11.2013	Dozvoljen
27.10.2013	Uprava za inspekcijske poslove	svih akata koje sadrže informacije o klasifikaciji i kategorizaciji voda u Opštini Herceg Novi.	11.11.2013	Dozvoljen